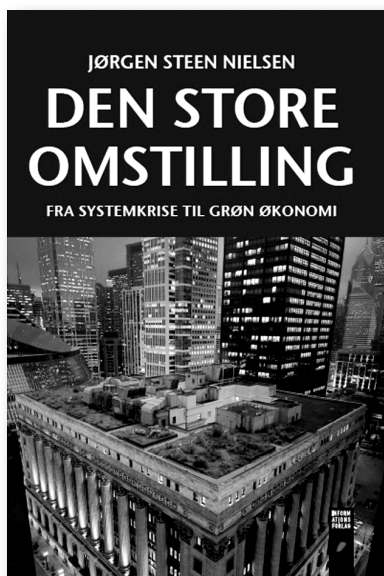

Problemernes sande omfang

Anmeldelse af Hans Kornø Rasmussen

Jørgen Steen Nielsen
Den store omstilling.
Fra systemkrise til grøn økonomi.
224 sider, kr. 249,-.
Informations Forlag.

Tak skal du ha'. Vi er godt nok i vanskeligheder. Menneskeheden altså. Os alle sammen.

På første side mejsles budskabet i granit. "Den globaliserede økonomi, præget af den vestlige civilisations normer og praksis, befinder sig i dag i en eksistentiel krise, der i mange lejre ryster tilliden til den hidtidige udviklingsmodel og skaber dyb rådvildhed om traditionelle svares gyldighed."

Helt grundlæggende eksisterer der et misforhold mellem den størrelse, den globale økonomi efterhånden har antaget, og planetens bæreevne, hedder det. Og her har forfatteren utvivlsomt en rystende væsentlig pointe. Som bogen til fulde illustrerer med en række gode eksempler på klima-, råstof- og fødevarerområdet.

Med andre ord, vores grønne planet kan ikke klare, at vi hele tiden blot vil have mere og mere. Et system, hvor kun konstant økonomisk vækst kan redde den samfundsmodel, vi kender. Og det er ikke kun kineserne og inderne, der buldrer derudad. Selv vor egen såkaldte røde regering forlader sig på, at den økonomiske vækst skal komme den til undsætning.

Forholdet mellem størrelsen af alt det, vi producerer, og jordens bæreevne bliver dog endnu mere vanvittigt ved, at den voksende produktion måske slet ikke hjælper på menneskers livskvalitet. Som Jørgen Steen Nielsen allerede på side 2 antyder: "I tilgift nages mange af den fornemmelse, at vi vist egentlig ikke bliver lykkeligere, i takt med at vi øger den materielle velstand." Her går forfatteren dog for langt i sit ønske om at udbrede sit budskab. For udsagnet giver måske mening for mange middelklassedanskere. Men en småbørnsfamilie i det bagende varme Mellemøsten kan nok få megen

livskvalitet ved et køleskab eller måske blot et enkelt rum med aircondition!

Bogen argumenterer krystalklart for, at skulle alle lande forfølge strategien om mere vækst, kan det ikke lade sig gøre. Men på den anden side skal der økonomisk vækst til, hvis samfundene skal gennem det, forfatteren kalder Den Store Omstilling, hvor endemålet er en ny og langtidsholdbar økonomi – af nogle også kaldt en grøn økonomi. Dilemmaet fremgår af følgende citat, side 43:

”Det ser vitterlig ud, som om vi ikke kan opretholde den hidtidige vækst og den aktuelle høje levestandard uden vedvarende låntagning. Vi håber så tilsyneladende, at låntagningen på mirakuløs vis vil blive ved at føre til en værdiskabelse, der overstiger lån med renter. I den miljømæssige kontekst er det legitimerende ræsonnement, at vi må have mere økonomisk vækst for at få råd til at udvikle den teknologi og foretage de oprydningsevner, der kan fjerne skaderne på miljøet af selv samme vækst. Som i finansøkonomien ligner det et pyramidespil, hvor indsætterne stiger, men hvor drømmen om langsigtet gevinst reelt er en illusion.”

Det ligner endnu en uløselig opgave for menneskeheden! Forfatteren kalder dette umulige problemkompleks for ”den overordnede systemkrise, hvor fire ondartede kriser er filtret ind i hinanden: finanskriser, energikriser, fødevarerkrise og klimakriser.”

Derfor kan den enkelte krise heller ikke løses isoleret. ”Når verdens beslutningstagere retter antennerne mod én delkrise i håb om at vinde kontrol, forværrer man typisk en eller flere an-

dre. Når finansmarkedets globale spekulanter bevæger sig fra olie over ejendomsmarkedet til fødevarer og tilbage igen, rykker man blot rundt på bobler og potentielle nedture. Det er, som når man trykker ét sted på en bold og registrerer, at den buler ud et andet.”

Det er en prisværdig og på mange måder fremragende bog, den mangeårige journalist på dagbladet Information, Jørgen Steen Nielsen, har skrevet. Prisværdig, fordi den med en endeløs række af tal, eksempler og citater påviser alvoren i de problemer, alle samfund står over for, ikke kun i fremtiden, men allerede i dag. Personligt følte jeg flere gange ved gennemlæsning af bogen, at min viden og erkendelse af problemernes sande omfang gik op for mig. Derfor burde beslutningstagere på alle niveauer i Danmark læse bogen og have den liggende som opslagsbog.

Bogen er også fremragende, fordi den inkluderer så mange aspekter i det, forfatteren kalder systemkrisen. Men denne styrke er også bogens svaghed. Den vil for meget. For eksempel virker det en smule påklistret, at den nuværende krise i Grækenland sættes ind i dette langt større billede.

En anden, og vigtigere, kritik er manglen på analyse af den globale befolkningsudvikling. Jordens folketal vil vokse med måske tre milliarder i dette århundrede, og tilvæksten vil stort set finde sted i de områder, der i dag er de fattigste. Hvad gør man ved, at disse fremtidige generationer også har krav på en økonomisk anstændig tilværelse.